

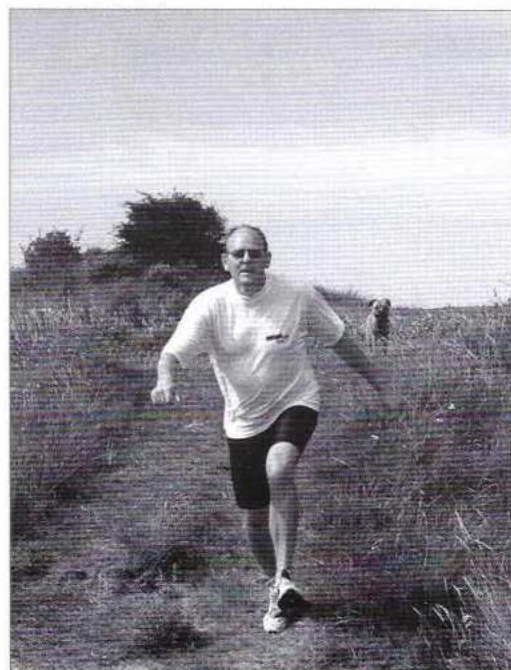
Cees van Deursen, van consument tot consulent

ARNOUD VAN DER MEULEN

Na zes jaar zijn bijna alle consulents in deze serie aan het woord geweest. Maar het zorgenkindje aan de Nederlandse kust, Zandvoort, moest nog aan bod komen. Daarom last but not least, het relaas van onze man in Zandvoort, Cees van Deursen. Zijn territorium beslaat de duinen aan de rand van Zandvoort en daaraan heeft hij werk genoeg. Hij ziet zichzelf meer als duinconsument dan als duinconsulent, hij maakt veel gebruik van de duinen als jogger, fietser of wandelaar.

Als consument ziet Cees dat steeds meer ruimte in de duinen wordt opgeëist voor zaken die niets met natuur of natuurvriendelijke recreatie te maken hebben. Bovendien ziet hij de kwaliteit van de resterende ruimte achteruitgaan. Cees: "Daar wilde ik iets aan doen, maar als eenling begin je zo weinig tegen projectontwikkelaars en overheden. Daarom zocht ik naar een groter verband, waarin de problemen gestructureerd aangepakt kunnen worden. Veel milieubeschermers gaan vol enthousiasme, maar fragmentarisch te werk en dat vind ik niet effectief." Er was in Zandvoort geen plaatselijke organisatie die zich specifiek bezig hield met de bescherming van de duinen. Cees vond dat Natuurmonumenten te weinig actie voerde. De strijdlustige houding van de Stichting Duinbehoud stond hem meer aan, evenals de formule van lokaal actieve consulents en een professionele ondersteuning door het bureau. Daarom meldde Cees zich aan als duinconsulent. Die strijdlust hoeft deelname aan overlegstructuren niet uit te sluiten. Cees: "Overleg waaruit oplossingen voortkomen die voor alle partijen winst opleveren is de beste manier om je doel te bereiken. Uit praktische overwegingen is het in veel gevallen verstandig compromissen te sluiten. Wanneer echter vaststaat dat een overleg leidt tot een compromis met mager resultaat voor natuur en milieu, voer ik liever actie. Voor waterleidingbedrijven ligt wat mij betreft de zaak wat genuanceerder. Dankzij de waterleidingbedrijven zijn grote delen van het duingebied onbebouwd en relatief onaangetast gebleven en na waterwinning is herstel mogelijk."

Overal in de duinen rond Zandvoort vindt men nog kleine akkertjes die in gebruik zijn. Vroeger waren er nog veel meer te vinden in de duinen (foto: Henk Wijkhuisen).

Cees zorgt in z'n vrije tijd voor wat dynamiek in lijf en duinlandschap (foto: Cees van Deursen).

Geknabbel

Grootschalige bedreigingen voor het duingebied rond Zandvoort zijn er niet echt meer. Een belangrijk deel is onder de werking van de natuurbeschermingswet gebracht. Het beheer van de meeste gebieden is in goede handen van Natuurmonumenten en de waterleidingbedrijven NV PWN en Gemeentewaterleidingen Amsterdam (GWA). Dat neemt niet weg dat Cees daar, gesteund door het bureau, een vinger aan de pols houdt.

Cees: "De strijd rond het racecircuit is eigenlijk al gestreden, behalve met de vergunningen is daar geen eer meer te behalen. Er zijn ook plannen van Schiphol voor het aanleggen van een kustlokatie. Ik zie dat het protest daartegen goed op gang komt, zodat een eigen initiatief daarin waarschijnlijk weinig toegevoegde waarde heeft. De grootste bedreiging is eigenlijk de som van vele kleinschalige bedreigingen aan de rand van Zandvoort. Her en der wordt getracht stukjes van het duingebied af te knabbelen."

De Zuidduinen

Vanuit zijn huis heeft Cees een schitterend uitzicht op de Vlaaye, de zuidduinen van Zandvoort. Toen deze duinen onder de werking van de Natuurbeschermingswet werden gebracht, heeft de gemeente Zandvoort bezwaar gemaakt en een strook van twaalf meter breed aan de rand opgeëist. De gemeente wil deze strook gebruiken voor de verbreding van een weg of voor de aanleg van parkeer-

De Zuidoostduinen van Zandvoort grenzen aan de zuidrand van Zandvoort en zijn in beheer bij Gemeentewaterleidingen Amsterdam. In de Zuidoostduinen wordt een fraaie zeedorpenvegetatie aangetroffen, dat zich kenmerkt door bloemrijke vegetatie (foto: Henk Wijkhuizen).

plaatsen. Gemeentewaterleidingen Amsterdam heeft de intentie het gebied correct te beheren. De onzekerheid over de begrenzing van gebied vormt daarvoor echter een belemmering. De Zuidoostduinen worden zeer intensief gebruikt. Er zijn nog enkele kleinschalige akkertjes in gebruik en mensen uit Zandvoort, Haarlem en Amsterdam laten er hun honden en kinderen uit. Cees: "Het zijn gebruiksduinen en dat moet je zo laten! Het publiek voelt zich betrokken bij het gebied en wil het daarom behouden. Dat het zo werkt bleek uit de reactie van de buurtbewoners op de voorbereiding van een evenement van de reddingsbrigade op en rond de vijver aan de rand van het gebied. Zij hebben mij ingeschakeld om bezwaar te maken. Omdat de organisatie al in een ver gevorderd stadium was, is in overleg met de provincie en GWA besloten het evenement onder een aantal voorwaarden door te laten gaan. De foto's, die ik voor het evenement had genomen als bewijsmateriaal voor als het uit de hand zou lopen, waren achteraf gezien overbodig. De reddingsbrigade heeft zich keurig aan de voorwaarden gehouden. Een andere uiting van die betrokkenheid is het beplanten van open plekken in de vegetatie, die ontstaan door (over)betreding. Daarvoor worden tuinplanten gebruikt die de buurtbewoners over hebben. Biologen die zuiver in de leer zijn zullen wel zeuren over vreemd materiaal, maar ik vind de betrokkenheid veel belangrijker. Dit gebied is een visitekaartje, een entree en een buffer voor de rest van

het duingebied. Het heeft juist door het intensieve gebruik een grote educatieve waarde. Bovendien draagt de toegankelijkheid bij aan het voortbestaan van de zeedorpenvegetatie".

Het Kostverlorenpark

Aan de oostelijke rand van Zandvoort ligt het Kostverlorenpark. Behalve een uitloopgebied voor de buurtbewoners is er ook een bunkerdoorp. Bunkers uit de Tweede Wereldoorlog doen nu dienst als vakantiehuisje. Het gebied is gedeeltelijk aangewezen als beschermd natuurmonument. Bouwplannen zijn verdwenen, maar daarmee zijn niet alle bedreigingen uit de lucht. Volgens de structuurschets wil de gemeente deze duinen omvormen tot duinpark met verharde paden, de naam wijst er al een beetje op. Maar erger is, dat de plannen voor een rondweg nog niet definitief in de prullenbak zijn verdwenen.

Cees: "De Stichting Behoud Kostverlorenpark wees ons erop, dat de particuliere eigenaar van het duingebied een strook grond heeft verkocht aan mensen die aan de rand van het Kostverlorenpark wonen. De nieuwe eigenaren hebben het hek verplaatst en duingebied tot tuingebied verklaard. Wij kunnen hier formeel niets aan doen, omdat de provincie is belast met de uitvoering van de Natuurbeschermingswet. Op zich is het verplaatsen van een hek geen ramp, we moeten echter oppassen voor een glijdende schaal. Over een aantal jaren is iedereen vergeten dat die strook onder de natuurbeschermingswet valt en wordt het zo volgebouwd. Ook dit is een voorbeeld van knabbelen."

Gesjoemel

Het uitzicht over de zuidoostduinen en de waterleidingduinen bij Zandvoort wordt minder fraai door de bouw van een flatgebouw op de punt van de Zuidboulevard. Toen de procedure voor de bouw in 1990/1991 werd gestart, was de zaak door de lobby van de projectontwikkelaar op ambtelijk niveau al helemaal geregeld. Toen na wat wisselingen van wethouders de gemeente aarzelde over verdere medewerking werd bedreigd met schadeclaims van vele miljoenen. Later kwam nog een keer de dreiging van een claim als de gemeente niet meewerkte aan verdere toename van het volume van de flat. Cees: "Dit is een voorbeeld van het algemene verschijnsel dat lokale overheden niet tegen de macht van projectontwikkelaars op kunnen. Overigens maakte de projectontwikkelaar het nog gekker door vervuilde grond (puin en asbest) uit de bouwput op het strand te storten nadat het bedrijf toestemming hadden gekregen om daar schoon duinzand te storten. Thunissen, de projectontwikkelaar, wijst nu elke verantwoordelijkheid van de hand en is ook niet van plan om voor de kosten van het schoonmaken op te draaien." Cees tot slot: "Om geknabbel tegen te gaan moet je alert zijn. De inspraakmogelijkheid bij de gemeente is in Zandvoort weliswaar een schijnvertoning, maar je moet er wel bij zijn. Je loopt anders het risico in het vervolg van de procedure niet meer in beeld te zijn. En vanwege de slechte reputatie en de dagelijkse praktijk van het Zandvoorts gemeentebestuur moeten we de vinger aan de pols houden".

Een typisch Zandvoorts incident. Een bouwverderf dumpst asbesthoudend zand op het strand (foto: Cees van Deursen).

